

METODINĖ MEDŽIAGA MOKYTOJUI
PAMOKOS/VEIKLOS PLANAS
TEMA: BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ VINGIO PARKE
KLASĖ: 3-4, 5-6

UGDOMOS MOKINIŲ KOMPETENCIJOS

Bendrosios:

- Iniciatyvumo ir kūrybingumo: sudomina ir įtraukia kitus.
- Socialinė: susitaria su kitais dėl bendro grupės darbo; jaučia atsakomybę už savo veiklos rezultatus.
- Komunikavimo: randa informaciją nurodytuose šaltiniuose, ją atrenka ir apibendrina, perteikia nurodytomis priemonėmis.
- Pažinimo: stebės ir tyrinės gyvąją gamtą.
- Mokėjimo mokytis: mokomės gamtoje ir iš gamtos; įsivertina.

Dalykinės:

3 - 4 klasė:

- 5.6. Suvokti ir paaiškinti gyvų organizmų prisitaikymo prie aplinkos reikšmę. Atrasti ir iliustruoti pavyzdžiais, kaip augalai ir gyvūnai savo kūno sandara yra prisitaikę prie gyvenimo sąlygų.
- 5.7. Iliustruoti konkrečiais pavyzdžiais Lietuvos ir pasaulio gamtos įvairovę.

5 - 6 klasė:

- 4.1. Paaiškinti organizmų tarpusavio ryšius ekosistemoje.
- 3.4. Grupuoti augalus ir gyvūnus pagal bendruosius požymius. Pateikti naudingos ir žalingos mikroorganizmų veiklos pavyzdžių.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI

3 - 4 klasė:

- Diskutuodami ir stebėdami aplinką mokiniai skirs pievą nuo miško;
- Klausydamiesi pasakos, susipažins su tai vietai būdinga biologine įvairove, įvardins ir atpažins ne mažiau nei 5 augalus;
- Tyrinėdami ir atlikdami užduotis gamtoje visais pojūčiais teisingai įvardins ne mažiau vienos;
- Argumentuotai įvardins du gaisro ar kitos neigiamos žmogaus veiklos padarinius pievos organizmams.

5 - 6 klasė:

- Diskutuodami ir stebėdami aplinką mokiniai skirs pievą nuo miško, išsiaiškins, kas yra „pakraščio efektas“ (ekotonas);
 - Klausydamiesi pasakos, susipažins su tai vietai būdinga biologine įvairove, įvardins ir atpažins ne mažiau nei 8 augalus;
 - Tyrinėdami ir atlikdami užduotis gamtoje visais pojūčiais teisingai įvardins ne mažiau 2 augalui būdingas savybes;
 - Argumentuotai įvardins ne mažiau tris gaisro ar kitos neigiamos žmogaus veiklos padarinius pievos organizmams.
-

MOKYMOŠI VEIKLOS

1. Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas. Metodas - „Minčių lietus“

1. Klausimas: „Kas supa pievą?“ (miškas)
 2. Klausimas: Kas bendro tarp „šių draugų“ (pievos ir miško)?
 3. Klausimas: O kokius skirtumus matot tarp pievos ir miško? (pievoje nėra medžių, krūmų)
- Pakartojame žolinių augalų, krūmų bei medžių sąvokas (5-6 klasė)

2. Pamokos temos ir uždavinių skelbimas

(1 priedas, 1 užduotis). Sudėlioja žodį sekliai, tyrėjai detektyvai. Klausimas: „Ką veikia sekliai (detektyvai, tyrėjai?)“

3. Paukščių garsų klausymas.

4. Klausimas. Įsiklausykite į garsus, ką girdite? (paukščių balsai). Telefono pagalba užleidžiami paukščių balsai, kuriuos mokiniai pamėgdžioja ir pabando viso buvimo miške metu įklausyti, gal išgirs ir pavyks pamatyti paukščius. O gal kokį paukščio balsą atpažins.

4. Prisimename elgesio taisykles gamtoje

(Nešiukšlinti, nelaužyti krūmų, medžių, netrypti pievos, neragauti nepažystamų grybų, augalų).

5. Sekame pasaką apie Augalų karalystę.

(1 priedas) (keisti ar papildyti pagal poreikius, mokinių amžių).

6. Mokiniai atlieka 1 užduotį stebėjimo lapuose.

(2 priedas) (parašo po 1-2 būdingas savybes pavaizduotam augalui).

7. Vaikščiodami pamiškės pievoje bando surasti, atpažinti stebėjimo lapuose išvardintus augalus.

(3 priedas)

8. Žaidimas : „Kas nupūs toliau kiaulpienės pūką“

Susiranda kiaulpienės pūką, sustoja ratu ir pučia kiaulpienės pūkus.

9. Diskusija: „Kas yra augalų sėklų „kurjeriai“

(vėjas, gyvūnai, patys augalai, vanduo, žmogus)

10. Užmenama mįslė:

„Buvau jauna – labai žalia, paskui pražydu – akį traukiau. Greit parvirtau, saulėje kepiu, o kai į kluoną parvežė – labai kvėpėjau ir daug kam padėjau“ (Pieva ir šienas).

11. Diskusija: Ar visada žmogus gamtoje elgiasi teisingai?

(Gaisro atveju ar dėl kitos neigiamos žmogaus veiklos kažkas liks be namų, kažkas - be maisto, kažkas tiesiog žus).

TRUKMĖ

45-60 minučių

PRIEMONĖS

Lupa, popieriaus lapas, stebėjimo lapai, rašymo priemonės, mobilusis telefonas su interneto prieiga

INTEGRACIJA:

Vidinė 3-4 klasėms

- Augalų ir gyvūnų tarpusavio priklausomybė.
- Gamtinės aplinkos įvairovė ir gyvybės formų tarpusavio įvairovė.
- Tyrinėjame gyvąją gamtą.

5-6 klasėms

- Gyvųjų organizmų sandara.
- Organizmų grupavimas pagal požymius.

Tarpdalykinė

Dailė (piešimas)

Technologijos (kompozicijos)

Lietuvių kalba (pasaka)

NAMŲ DARBAI

Nupiešti piešinį „Pamiškės pieva” įsijaučiant į mažo vabalėlio vaidmenį.

Priskinti lapų, gėlių ir sukurti puokštę, kompoziciją ar paveikslą iš įvairių augalų (pagal laiką, galima ir parke)

VIETA

Vilniaus Vingio parkas (šalia estrados pievoje, prie miško).

LAIKAS – gegužės, birželio mėnesiai

ŠALTINIAI MOKYTOJUI

- Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, 2008

- Vida Gudžinskienė „Kritinio mąstymo svarba ugdant sveiką gyvenseną” metodinė priemonė, Vilnius, 2000 (aktyvieji mokymo metodai)

- Nuorodos iš kur atsisiųsti balsus:

<http://www.youtube.com/watch?v=Z-O7qGDSero> Pievinis kalviukas (*Anthus pratensis*)

<http://www.youtube.com/watch?v=lyx3OP1yC9E> Lakštingala (*Luscinia luscinia*)

<http://www.youtube.com/watch?v=rc2sIM-t3o8> Kiauliukė (*Saxicola rubetra*)

REFLEKSIJA, ĮSIVERTINIMAS

Mokytojas pradeda sakinį, kurį mokinys turi baigti;

Pievoje daug....., o miške daug.....

Geltonai žydi.....

Mėlynai žydi.....

Labai dilgina....

Labiausiai patiko....

Šiandien man sekėsi....

Mokiniai išsako savo nuomonę apie atliktas veiklas.

PASAKA AUGALŲ KARALYSTĖ

Ankstyvą pavasarį augalų karalystėje pramerkė akis ilgakasė, žydraakė gėlė **paprastoji veronika**. Ji puikavosi savo melsvais, smulkiais žiedais, kuriuos aplankydavo **bitės, kamanės, boružės** bei drugiai. Ji buvo ne tik gražus daugiametis, bet ir vaistinis augalas, turintis vitamino C. Apsidairiusi aplinkui, pamatė daug įvairių augalų ir nutarė su jais susipažinti. Nubėgo taku į pamiškę ir aptiko **kiškiakopūščius**, kurie žydėjo baltais žiedais, o nuo vėjo prisilietimo sudrebėdavo ir suglausdavo savo žalius lapus. Šie augalai galėjo numalšinti troškulį bei buvo gausus vitamino C šaltinis. Kai kuriems žmonėms taip patiko kiškiakopūščiai, kad juos augindavo namuose, kaip dekoratyvinius augalus.

Kiek akys aprėpė, tarsi mažos saulutės, geltonavo **kiaulpienės**. Nors dauguma jas laikė piktžolėmis, tačiau kiaulpienės didžiavosi, kad jų ryški spalva privilioja daug vabzdžių, kurie ieško nektaro, o žmonės pavasarį naudoja įvairias augalo dalis maistui, o vėliau - vaistams. Jos džiaugėsi, kad turi daug pieno sulčių, o sėkloms subrendus, susidaro balti pūkų kamuoliukai, kuriuos labai mėgsta gainioti vėjas ir vaikai. Sušlamėjo **geltonžiedis šalmutis**, kuris puikiai jautėsi po medžiais, krūmais ir net pavėsyje. Jo žiedai priminė šalną. Kadangi, tai buvo labai išraiškinga gėlė, ji tiko įvairioms puokštėms. Išgirdę minint geltoną spalvą, sujudo **ugniažolė** ir **aitrusis vėdrynas**. Juk jie žydi visą vasarą ir aplinkui pažįsta pievos ir pamiškės gyventojus. Ugniažolė, kurios visose dalyse gausu oranžinių, tirštų, nemalonaus kvapo sulčių, o aitrinio vėdryno nors aitrus kvapas, bet jo viršūnes puošia ryškūs geltoni žiedai, kuriuos aplanko įvairūs vabaliukai. Abu pasiguodė, kad nors ir gražūs, bet nuodingi, gyvuliai neėda, tačiau rudenį šie augalai netenka nuodingų savybių ir šieną gyvuliai gali ėsti. **Krūminis builis** atsiduso, pamojavo savo smulkiais į skėtį susitelkusiais baltais žiedais, jis taip pat nemalonaus kvapo ir nepageidaujamas šiene.

Aš taip pat, nors ir graži, ilgakaklė bet esu gyvuliams ir paukščiams nuodinga, - pareiškė aukštai iškėlus savo purpurinę (rausvą) galvą **miškinė notra**. Netoliese gyvena mano giminaitės **baltažiedė** notrelė, kurios žiedai balti, bet ji taip pat nuodinga ir **dėmėtoji notrelė**, kuri žydi rausvai, bet - nuodinga.

Daugiametė miškinė notra, baltažiedė ir dėmėtoji notrelės nenusiminė ir puikavosi savo plačiais karpytais lapais, džiūgavo, kad žmonės kai kurias jų dalis naudoja vaistams, o žiedus apdulkina kamanės ir bitės. Tik jos geba ilgais straubleliais pasiekti nektarą iš išlinkusio žiedo vamzdelio dugno. Ilgastraubliams drugiams tai nepavyksta. Vaisius išbarsto vėjas arba išnešioja **skruzdėlės**.

Į mūsų giminę labai panaši **didžioji dilgėlė**, - tęsė pažintį su pakrūmių „gyventojais“ miškinė notra. Tai išgirdusi didžioji dilgėlė pakėlė savo baltus žiedus į viršų ir tarė:

Nors mano lapai širdiški ir panašūs į jūsų lapus, bet aš visa apaugusi trapiais dilginamaisiais plaukeliais, kurie dilgina – todėl esu dilgėlė. Esu reikalinga žmonėms, turiu gydomųjų savybių ir mane galite aptikti visur.

Vaistinė česnakūnė apsidžiaugė, nes jos vardas toks todėl, kad ji kvėpia česnaku, ypač patrynus. Žali lapai valgomi kaip salotos, o sėklos vartojamos kaip prieskonis mėsos gaminiams. Įspūdingiausias ir visiškai netikėtas šios bendrijos augalas – į Lietuvos Raudonąją (kokia tai knyga?) knygą įrašytas **meškinis česnakas** vartojama vaistams, kaip daržovė ir prieskonis, išsiskyrė savo žiedais ir lapais.

Jau saulė leidosi vakarop, tilo paukščių balsai, skruzdėlės skubėjo į skruzdėlynus, augalai merkė savo akeles ir ruošėsi miegui. Paprastoji veronika, stengėsi prisiminti savo naujų kaimynų vardus. Rytoj išauš rytas, atgis pievos ir pamiškės gyventojai naujai dienai.

O jūs, ar atsimenat augalų karalystės gyventojus?

Pasaką sukūrė pradinių klasių mokytoja metodininkė Rita Bakšienė

„BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ VINGIO PARKE”
STEBĖJIMO LAPAS

1. UŽDUOTIS. Parašykite šiems augalams būdingas savybes:

Paprastoji Veronika
(*Veronica chamaedrys*)

Aitrusis vėdrynas
(*Ranunculus acris*)

Paprastoji kiaulpienė
(*Taraxacum officinale*)

Paprastasis kiškiakopūstis
(*Oxalis acetosella*)

Geltonžiedis šalmutis
(*Lamium galeobdolon*)

Baltažiedė notrelė
(*Lamium album*)

Didžioji dilgėlė
(*Urtica dioica*)

Krūminis builis
(*Anthriscus sylvestris*)

Vaistinė česnakūnė
(*Alliaria petiolata*)

Didžioji ugniažolė
(*Chelidonium majus*)

Meškinis česnakas
(*Allium ursinum*)

Eil. Nr.	Augalo pavadinimas	Lapu forma (karpyti, ovalūs, smulkūs, pailgi...)	Stiebas (švelnus, briaunuotas, šiurkštus)	Augimo vieta pažymėti „+“		Žiedai	
				pieva	miškas	spalva	kvapas yra/nėra
1.	Paprastoji Veronika						
2.	Aitrusis vėdrynas						
3.	Paprastoji kiaulpienė						
4.	Paprastasis kiškiakopūstis						
5.	Geltonžiedis šalmutis						
6.	Baltažiedė notrelė						
7.	Krūminis builis						
8.	Vaistinė česnakinė						
9.	Didžioji ugniažolė						
10.	Didžioji dilgėlė						
11.	Meškinis česnakas						